

GDO destekçilerinin psikolojik savaşı: Altın pirinç

Prof. Dr. Tayfun Özkaya

Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü

Geçenlerde bir ilimizin Ziraat Fakültesindeki konferansında GDO'lu ürünler konusundaki eleştirilerimi açıkladığımda bir öğretim üyesi "altın pirinç denilen GDO'lu bir ürünün Asya'da A vitamini eksikliği çeken çocuklar için kurtarıcı olabileceğini" söyledi. Çocuklar kör olmaktan kurtulabilecekti. Normal olarak pirinç A vitamini içermez iken araştırmacılar bunu A Vitamini daha doğrusu onu üreten madde olan beta-karoten içerecek hale getirmişlerdi. Buluş hayranlık uyandıracak gibi görünüyordu. "Neden biz olayı tek yanlı görüyorduk?"

Yoksa bu altın pirinç olayı GDO'lu ürünlerin kamuoyunda kötü olan şöhretini düzeltmek için bir halkla ilişkiler projesi olarak mı tezgâhlanmış idi? Öğretim üyesinin büyük tohum ve aynı zamanda tarım ilacı üreten şirketlerin borazanı olmadığına inanıyorum. GDO'lara gerçekten inanıyordu. Ancak sanırım bilgisi çok eksik idi.

İsterseniz GDO'nun ne olduğunu bir kere daha hatırlatalım. Bunu altın pirinç adı verilen (İngilizcesi golden rice) GDO'lu bitki ile örnekleyelim. Bir Japon pirinç çeşidinin içine İngilizcede genel olarak daffodil denilen bir nergis türünden iki gen ve bir bakteriden (yani bir mikrop) bir gen koyarak altın pirinci elde ediyorlar. Genler ise bildiğiniz gibi canlıların özelliklerini gelecek kuşaklara aktaran birimlerdir. Klasik bitki ıslahında başka bir türden (nergisten) hatta başka bir âlemden (burada bakteri) genleri bir başka türe (yani pirince) aktaramazsınız. Yeni bir canlı yaratmaya benzeyen bu olayın çok yönlü tehlikeler doğurması nedeniyle ülkemizde de GDO'ya Hayır Platformu gibi benim de katıldığım kuruluşlar mücadele etmekte.

Şimdiden söyleyelim ki bu altın pirincin üretim anlamında ciddi bir uygulaması yok. Daha çok GDO'lu bitkilere saygınlık kazandırmak için sözü bolca ediliyor.

Aslında kötü beslenmenin temel nedenleri yoksulluk, eşitsizlik ve eğitimsizliktir. Yeşil devrim denilen tek ürüne, tarım ilaçlarına, kimyasal gübrelere bağımlı üretim sistemi Asya'da sebze üretimini büyük ölçüde azalttı. Beslenme uzmanları günde 200 gram sebze tüketen bir kişinin A vitamini eksikliği çekmeyeceğini ortaya koyuyorlar. 300 gram altın pirincin ise yetişkin bir kişinin günlük A vitamini ihtiyacının sadece %20'sini karşılayacağını ortaya koyuyorlar. Bu miktar pirinç ise bir çocuk için çok fazladır. Filipinlerde bir okul öncesi çocuk ancak 150 gram pirinç tüketir. Bu ise A vitamini ihtiyacının %10'u eder. Tüm A vitamini ihtiyacını alabilmesi için ise bu çocuk 1,5 kilo pirinç tüketmelidir. Bu imkânsızdır. Diğer yandan altın pirinçte olduğu söylenen ve A vitaminine dönüşecek olan beta-karoten maddesinin biyolojik olarak yararlı olup olmadığı da ayrı bir problemdir. Bunun vücut tarafından alınabilmesi için hayvansal yağ tüketimi de gerekiyor. (Kaynak: MASIPAG, Grains of Delusion, Golden Rice seen From The Ground,<http://stopogm.net/files/GrainsDelusion.pdf>)

Ayrıca altın pirincin sağlık üzerine etkileri de araştırılmamıştır. GDO konusunda uzman Dr. Mae Wan Ho'ya göre A vitamini zehirlenmesi besinlerde aşırı beta-karoten alınması durumunda söz konusudur. Alerji konusu da ciddiye alınmalıdır. Genlerin alındığı nergis bitkisinin alerjik bir reaksiyon yaptığı kesindir. (Kaynak: Conway, G., http://www.oecd.org/subject/biotech/ed_prog_sum.htm)

Tayland'dan alternatif tarım açısından Daycha Siripatra'ya göre altın pirinç kötü beslenme sorununu çözmeyecektir. Bize şöyle sesleniyor: "Bizi aldatıyorlar. Eğer yoksullar toprağa sahip olsaydı daha iyi beslenebilirlerdi. Yoksulların A vitaminine ihtiyaçları yok. İhtiyacı oldukları T Vitaminidir. Yani Toprak Vitamini. GDO'cuların istedikleri ise P Vitamini. Yani Para Vitamini. Kötü besleme yoksulluktandır. Teknoloji eksikliğinden değil."

Asya'da sürdürülebilir pirinç üretme sistemleri balık, pirinç ve ağaçların birlikte üretimine dayanıyordu. İlaç ve gübreyle dayalı endüstriyel tarım birçok yerde bu sistemleri tahrip etti. Kötü beslenmenin en önemli kaynaklarından biri de budur. (Kaynak: Masipag)

Günde 73 gram koyu yeşil sebze yaprakları yendiğinde A Vitamini ihtiyacı karşılanmaktadır. Asya'da mutfak bahçelerini geliştirerek kötü beslenmenin yenilebildiği ortaya konulmuştur.

GDO'lu bitkilere belki de hayvanlara üretim izni verecek olan Biyogüvenlik Yasa Tasarısının Meclise gönderileceğini biliyoruz. Çiftçiler ve örgütlerine çok büyük iş düşüyor. Toplum, büyük şirketlerin borozanlarına kanmaması için aydınlatmalılar.